

پژوهشکده آمار

جمهوری اسلامی ایران
مرکز آمار ایران
پژوهشکده آمار

کتاب رهنمای سازمان آماری
ویرایش سوم

عملکرد و سازماندهی پایگاه آماری

تابستان ۱۳۸۳

مترجم‌ها:

فصل ۱ و ۶: منصوره جعفری

فصل ۲: صدیقه شمس و عباس گرامی

فصل ۳: محمد بردبار

فصل ۴ و ۵: علی اصغر حائری

فصل ۷: غلامرضا ایزدی

فصل ۸: فرشید خانزاده

فصل ۹: حسن رنجی

فصل ۱۰: حمید معظمی گودرزی

فصل ۱۱: پوریا رضاسلطانی

فصل ۱۲: مهدی باقرپور سهزایی

فصل ۱۳: فریده باقری

پیوست‌ها: حسین میرزایی

ویراستار:

گیتی مختاری امیرمجدی

بخش آمار سازمان ملل متحد کتاب «راهنمای سازمان آماری» را برای پاسخگویی به نیاز بسیاری از سازمان‌های آماری در سطح کشورهای جهان، که خواستار اجرای اصول واحدی در سازمان‌دهی و تشکیلات سازمان آماری بودند، منتشر نمود.

نظر به اهمیت این موضوع، کارشناسان و اعضای هیأت علمی پژوهشکده‌ی آمار به ترجمه‌ی ویرایش سوم این کتاب راهنما همت گماشتند و علاوه بر آن، فصول مختلف کتاب در جلسات «مباحث آماری مطرح در منطقه و جهان» که هر هفته در پژوهشکده‌ی آمار برگزار می‌شود، مورد بحث و بررسی قرار گرفت. پژوهشکده‌ی آمار ضمن قدردانی از تلاش کارشناسان و اعضای هیأت علمی خود در کار ترجمه‌ی این کتاب راهنما، از سرکار خانم مختاری که ویراستاری این مجموعه را به عهده گرفتند و از سرکار خانم دکتر شمس که مدیریت این مهم را به عهده داشتند نیز تشکر می‌نماید. پژوهشکده امیدوار است استفاده از این مجموعه بتواند تأثیر مطلوب بر عملکرد و سازمان‌دهی نظام آماری ایران داشته باشد.

پژوهشکده‌ی آمار

تابستان ۱۳۸۳

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
۷	فصل ۱ اساس یک سازمان آماری
۷	۱-۱- مقدمه
۷	۲-۱- استقلال
۹	۳-۱- مربوط بودن
۱۱	۴-۱- باورمندی
۱۲	۵-۱- راهکار در برابر پاسخگو
۱۵	فصل ۲ نظام آماری
۱۵	۱-۲- مقدمه
۱۶	۲-۲- ساختار نظام آماری
۱۶	۱-۲-۲- نظام تک مؤسسه‌ای
۱۸	۲-۲-۲- نظامهای چند مؤسسه‌ای
۱۹	۳-۲-۲- اهمیت به رسمیت شناخته شدن یک نام تجاری
۲۰	۳-۲-۳- ابزارهای هماهنگی
۲۱	۱-۳-۲- انگیزه‌ها
۲۲	۲-۳-۲- بعضی مکانیسم‌های سودمند
۲۳	۳-۳-۲- شورای ملی آمار
۲۳	۴-۳-۲- هماهنگ‌سازی بودجه‌ها و استانداردها
۲۴	۵-۳-۲- انتصاب کارکنان
۲۵	۶-۳-۲- ابزارهای هماهنگی برای نظام نامتمرکز
۲۷	۷-۳-۲- نقش بانک مرکزی
۲۸	۴-۲- رئیس سازمان آمار (آمارشناس ارشد)
۲۸	۱-۴-۲- مقدمه
۲۸	۲-۴-۲- افراد مافوق رئیس سازمان آمار
۲۹	۳-۴-۲- همکاران رئیس سازمان آمار
۳۱	۴-۴-۲- شرایط و مشخصات رئیس سازمان آمار
۳۲	۵-۴-۲- دوره خدمت رئیس سازمان آمار
۳۳	۶-۴-۲- درخواست استعفا و تهدید به استعفا
۳۳	۷-۴-۲- اختیارات رئیس سازمان آمار

۳۵	۸-۴-۲ شایستگی رئیس سازمان آمار
۳۵	۵-۲- شورای ملی آمار
۳۵	۲-۵-۱- نظارت یا مشاوره
۳۸	۲-۵-۲- عضویت
۳۹	۲-۵-۳- ریاست
۳۹	۲-۵-۴- دبیرخانه
۴۰	۲-۵-۵- دستور جلسه
۴۰	۲-۵-۶- فراوانی نشستها
۴۱	۲-۵-۷- کمیته‌های مشورتی
۴۲	۲-۵-۸- هیئتهای موقت
۴۲	۲-۶- قانون
۴۲	۲-۶-۱- مقدمه
۴۳	۲-۶-۲- بازیگران اصلی
۴۳	۲-۶-۳- قانون: کوتاه یا بلند
۴۴	۲-۶-۴- قانون: منع و اجبار
۴۴	۲-۶-۵- حمایت از دسترسی به اطلاعات توسط سایر قوانین
۴۵	۲-۶-۶- مشاوره حقوقی
۴۵	۲-۶-۷- تمهیدات قانونی خاص در نظامهای نامتمرکز
۴۶	۲-۷- تأمین هزینه نظام آماری
۴۷	۲-۷-۱- منابع تأمین بودجه
۴۷	۲-۷-۲- تأمین هزینه از طریق بودجه‌های دولتی
۴۸	۲-۷-۳- قیمت‌گذاری کالاها و خدمات در بازار

فصل ۳ کاربران و نیازهای آنها ۵۱

۵۲	۳-۱- نیازهای دولت
۵۲	۳-۱-۱- مقدمه
۵۳	۳-۱-۲- وزارتخانه‌های دارایی
۵۴	۳-۱-۳- سایر وزارتخانه‌ها
۵۷	۳-۱-۴- سازماندهی و برقراری تماس
۵۸	۳-۱-۵- دولت محلی و ناحیه‌ای
۶۰	۳-۲- نیازهای عموم مردم
۶۰	۳-۲-۱- جامعه در حالت کلی
۶۱	۳-۲-۲- مدرسه‌ها و دبیرستانها
۶۱	۳-۲-۳- مطبوعات
۶۳	۳-۳- نیازهای کسب و کار

۶۴ ۱-۳-۳ کسب و کار بزرگ
۶۵ ۲-۳-۳ کسب و کار کوچک
۶۷ ۴-۳ تحقیق و نیازهای دیگر
۶۷ ۱-۴-۳ جامعه دانشگاهی
۶۸ ۲-۴-۳ نهادهای بین‌المللی

۷۱ فصل ۴ تنظیم اولویتها

۷۱ ۱-۴ تجزیه و تحلیل نیاز کاربر
۷۴ ۲-۴ تهیه طرح پیشرفت
۷۴ ۱-۲-۴ مقدمه
۷۵ ۲-۲-۴ برنامه سالانه و اجزای تشکیل دهنده آن
۷۶ ۳-۲-۴ در نظر گرفتن اندازه و ناپایداریها
۷۶ ۴-۲-۴ تشریفات
۷۷ ۵-۲-۴ برنامه ریزی و بودجه بندی
۷۸ ۶-۲-۴ برنامه ریزی و پاسخگوئی
۷۸ ۷-۲-۴ ارزیابی برنامه

۸۱ فصل ۵ اصول سازماندهی و تجدید سازمان

۸۱ ۱-۵ مقدمه
۸۱ ۲-۵ نظریه‌ها و روندها
۸۲ ۳-۵ سازماندهی برحسب موضوع یا برحسب وظیفه
۸۴ ۴-۵ سازماندهی و تجدید سازمان
۸۹ ۵-۵ مکانیسم‌های هماهنگی و فرهنگ مشارکت

۹۵ فصل ۶ مدیریت کارکنان

۹۵ ۱-۶ مقدمه
۹۶ ۲-۶ ترکیب کارکنان
۹۸ ۳-۶ خطامشی منابع انسانی
۱۰۰ ۴-۶ استخدام
۱۰۱ ۵-۶ روز اول
۱۰۲ ۶-۶ آموزش
۱۰۵ ۷-۶ گردش شغلی
۱۰۵ ۸-۶ حفظ کارکنان
۱۰۷ ۹-۶ گزینه‌هایی برای رئیس جدید اداره آمار
۱۰۸ ۱۰-۶ مدیریت منابع انسانی: یک مجموعه کلی

فصل ۷ مدیریت فناوری اطلاعات ۱۱۱

- ۱-۷-۱- مقدمه ۱۱۱
- ۲-۷-۲- مدل‌های مدیریت فناوری اطلاعات ۱۱۱
- ۳-۷-۳- مرور برخی از مسائل متداول اواخر دهه ۱۹۷۰ ۱۱۳
- ۴-۷-۴- کارکردن با بخش بازرگانی تأمین از بیرون ۱۱۴
- ۵-۷-۵- عملکردهای صحیح مدیریت پروژه فناوری اطلاعات ۱۱۶

فصل ۸ داراییهای نامحسوس ۱۲۱

- ۱-۸-۱- تعریف ۱۲۱
- ۲-۸-۲- مهر کیفیت ۱۲۱
- ۳-۸-۳- نیروی قانون ۱۲۱
- ۴-۸-۴- سیاستها ۱۲۲
- ۵-۸-۵- آمارهای ثبتي ۱۲۴
- ۶-۸-۶- نظام حسابهای ملی ۱۲۵
- ۷-۸-۷- بازرنگری و کنترل نهایی پرسشنامه‌ها ۱۲۶
- ۸-۸-۸- فهرستها و طبقه‌بندیها ۱۲۶
- ۹-۸-۹- امور مالی ۱۲۷

فصل ۹ مدیریت وظیفه‌های اصلی ۱۳۱

- ۱-۹-۱- وظیفه‌های اساسی ۱۳۱
- ۱-۹-۱-۱- برنامه‌ریزی ۱۳۱
- ۲-۹-۱-۲- اجرا و پردازش ۱۳۲
- ۳-۹-۱-۳- تحلیل ۱۳۲
- ۴-۹-۱-۴- انتشار اطلاعات ۱۳۲
- ۵-۹-۱-۵- هماهنگ‌سازی و استانداردسازی ۱۳۳
- ۲-۹-۲- آمارگیری و سرشماری ۱۳۳
- ۱-۹-۲-۱- مقدمه ۱۳۳
- ۲-۹-۲-۲- مدیریت پروژه ۱۳۴
- ۳-۹-۲-۳- کار با کارکنان پروژه ۱۳۷
- ۴-۹-۲-۴- کار با پاسخگویان ۱۴۰
- ۵-۹-۲-۵- مخزن کارشناسی آمار ۱۴۱
- ۶-۹-۲-۶- قابلیت آمارگیری انعطاف‌پذیر ۱۴۲
- ۷-۹-۲-۷- آمارهای ثبتي ۱۴۲

فصل ۱۰ سازمان عملیات میدانی ۱۴۵

- ۱۴۵ ۱۰-۱-۱ روابط متقابل با پاسخگویان
- ۱۴۵ ۱-۱-۱۰ مقدمه
- ۱۴۷ ۲-۱-۱۰ خانوارها
- ۱۴۹ ۳-۱-۱۰ بنگاهها
- ۱۵۰ ۴-۱-۱۰ شاخص بهای مصرف‌کننده: یک مورد خاص
- ۱۵۰ ۵-۱-۱۰ دولت
- ۱۵۲ ۶-۱-۱۰ حالت ویژه حکومت‌های استانی و محلی
- ۱۵۲ ۷-۱-۱۰ مؤسسه‌های غیرانتفاعی
- ۱۵۳ ۲-۱۰ ارتباط متقابل با سازمان موضوعی
- ۱۵۳ ۱-۲-۱۰ چشم‌اندازها
- ۱۵۴ ۲-۲-۱۰ سرشماریها و آمارگیریها
- ۱۵۴ ۳-۲-۱۰ ساماندهی روابط متقابل

فصل ۱۱ رساندن اطلاعات به کاربران ۱۵۷

- ۱۵۷ ۱-۱۱ موضوعهای کلی انتشار
- ۱۵۷ ۱-۱-۱۱ مقدمه
- ۱۵۸ ۲-۱-۱۱ قراردادن اطلاعات مربوط به خواص داده‌های آماری در اختیار کاربران
- ۱۵۹ ۳-۱-۱۱ سیاست انتشار
- ۱۶۰ ۲-۱۱ شکل‌های متفاوت انتشار
- ۱۶۰ ۱-۲-۱۱ ابزار سنتی
- ۱۶۱ ۲-۲-۱۱ چند رسانه‌ای
- ۱۶۲ ۳-۲-۱۱ اینترنت
- ۱۶۴ ۳-۱۱ جبران هزینه انتشار
- ۱۶۴ ۱-۳-۱۱ مقدمه
- ۱۶۵ ۲-۳-۱۱ سیاستهای بازرگانی
- ۱۶۶ ۳-۳-۱۱ استفاده از طرفهای سوم برای انتشار
- ۱۶۷ ۴-۳-۱۱ حق امتیاز و حق تألیف
- ۱۶۷ ۴-۱۱ تکمیل کردن اطلاعات با تحلیل
- ۱۶۷ ۱-۴-۱۱ آیا یک اداره ملی آمار باید اطلاعات را تحلیل کند؟
- ۱۶۸ ۲-۴-۱۱ واقعیتها و تفسیر
- ۱۶۸ ۳-۴-۱۱ اطلاعات و کارهای تحلیلی
- ۱۶۹ ۴-۴-۱۱ بررسی نشریه‌ها
- ۱۷۰ ۵-۱۱ سالنامه آماری

فصل ۱۲ احترام به حریم شخصی و محرمانه بودن: محترم شمردن قرارداد ۱۷۳

۱۷۳	۱-۱۲- سیاستهای مربوط به پاسخگو
۱۷۳	۱-۱-۱۲- مقدمه
۱۷۴	۲-۱-۱۲- اصول ارتباط با پاسخگو
۱۷۶	۳-۱-۱۲- پاسخ اجباری و داوطلبانه
۱۷۷	۴-۱-۱۲- انگیزه‌ها و تضمینها
۱۷۸	۵-۱-۱۲- مشارکت در اطلاعات اداری
۱۷۹	۲-۱۲- حفاظت داده‌ها
۱۷۹	۱-۲-۱۲- امنیت فیزیکی و الکترونیک
۱۸۰	۲-۲-۱۲- مجازاتها
۱۸۱	۳-۱۲- محرمانه بودن و افشاسازی
۱۸۱	۱-۳-۱۲- اصول
۱۸۲	۲-۳-۱۲- افشاسازی موارد فراگیر و مانده
۱۸۲	۳-۳-۱۲- محرمانه بودن و آمارهای خانوار
۱۸۳	۴-۳-۱۲- افشاسازی با رضایت
۱۸۴	۵-۳-۱۲- افشاسازی اجباری
۱۸۴	۶-۳-۱۲- محرمانه بودن منفعلانه
۱۸۴	۷-۳-۱۲- مقدمات تحقیق

فصل ۱۳ جمع‌بندی ۱۸۹

۱۸۹	۱-۱۳- مقدمه
۱۹۰	۲-۱۳- اصول سازماندهی
۱۹۱	۳-۱۳- وظیفه‌های داخلی
۱۹۱	۱-۳-۱۳- دفتر رئیس سازمان آمار
۱۹۲	۲-۳-۱۳- انتشار
۱۹۲	۳-۳-۱۳- سازمان عملیات میدانی
۱۹۳	۴-۳-۱۳- واحدهای موضوعی
۱۹۸	۵-۳-۱۳- زیربنای آماری
۱۹۹	۶-۳-۱۳- زیربنای فنی
۲۰۰	۷-۳-۱۳- وظیفه تجزیه و تحلیل
۲۰۱	۸-۳-۱۳- برنامه‌ریزی
۲۰۱	۹-۳-۱۳- مکانیسم‌های افقی و عمودی
۲۰۲	۴-۱۳- جلب حمایت‌های بیرونی
۲۰۳	پیوست